

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 337/2021-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Lexpert s. r. o., Horná 15, Banská Bystrica, proti postupu Okresného riaditeľstva Policajného zboru, odboru kriminálnej polície Humenné v konaní ČVS: ORP-718/OVK-HE-2012, postupu a rozsudku Okresného súdu Humenné č. k. 2T/110/2013 z 30. novembra 2015, postupu a rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 3To/6/2016 z 16. marca 2017 a postupu a uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Tdo/18/2018 z 21. júna 2018 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 19. októbra 2018 domáha vyslovenia porušenia základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na rešpektovanie súkromného života podľa čl. 8 ods. 1, práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru. Sťažovateľka žiada zrušiť napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Okrem toho sťažovateľka žiada finančné zadosťučinenie 20 000 eur a náhradu trov konania.

II.

2. Sťažovateľka bola poškodenou v trestnom konaní, ktoré skončilo podaním obžaloby na páchatel'a pre trestný čin kupliarstva podľa § 367 ods. 1 a 2 Trestného zákona. Napadnutým rozsudkom okresného súdu bol obžalovaný uznaný vinným z tohto prečinu, ktorého sa dopustil tak, že v presne nezistenom čase v júli až auguste 2010 v presne nezistenom pohostinstve v [REDAKOVANÉ] zjednal

sťažovateľku na vykonávanie prostitúcie vo Veľkej Británii, s čím sťažovateľka dobrovoľne súhlasila a následne o tri dni na to s ním tam odcestovala autobusom, kde v rodinnom dome najmenej jeden rok dobrovoľne vykonávala prostitúciu, pričom obvinenému odovzdávala všetky peniaze, ktoré vykonávaním prostitúcie zarobila. Sťažovateľka bola s nárokom na náhradu škody odkázaná na občianskoprávne konanie. Na odvolanie sťažovateľky krajský súd napadnutý výrok o náhrade škody zrušil, čo odôvodnil tým, že sťažovateľka si svoj nárok neuplatnila riadne a včas, keďže tak neurobila do skončenia vyšetrovania.

3. Sťažovateľka počas konania pred všeobecnými súdmi namietala, že konanie páchatel'a nebolo kupliarstvom podľa § 367 ods. 1 a 2 Trestného zákona, ale obchodovaním s ľuďmi podľa § 179 ods. 1 Trestného zákona, čo odôvodnila z toho, že obžalovaný zneužil jej inak zraniteľné postavenie a zlákal ju na prostitúciu. Zraniteľné postavenie sťažovateľky malo vyplynúť z toho, že bola bývalou chovankyňou detského domova, bez rodiny a priateľov, má znížené intelektové schopnosti, jednoduchšie štruktúrovanú osobnosť a je ľahko ovplyvniteľná.

4. Na podnet sťažovateľky podala ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky proti rozsudku krajského súdu dovolanie, v ktorom namietla nesprávne právne posúdenie zisteného skutku. Najvyšší súd dovolanie odmietol, pričom vychádzal zo skutkového stavu vyjadreného v skutkovej vete odsudzujúceho rozsudku. Zdôraznil, že právna kvalifikácia skutku ako zločinu obchodovania s ľuďmi neprichádza do úvahy, pretože v znení skutkovej vety absentuje vyjadrenie ktorejkoľvek z foriem objektívnej stránky tohto trestného činu. Rovnako v skutkovej vete nie je zmienka o zraniteľnom postavení poškodenej, ktorú z nej ani nemožno vyjadriť. Skutok tak, ako je uvedený v odsudzujúcom rozsudku okresného súdu, bol správne právne kvalifikovaný ako prečin kupliarstva.

5. V konaní o dovolaní sa k dovolaniu vyjadrila aj okresná prokuratúra, ktorá podala obžalobu, pričom uviedla, že svedecké výpovede poškodenej neboli dostatočnými dôkazmi na preukázanie viny obžalovaného z trestného činu obchodovania s ľuďmi, keďže už z prvej výpovede poškodenej vyplývali skutočnosti, ktoré boli v rozpore s tým, čo skôr uviedla, a aj v jej ďalších výpovediach sa vyskytli rozpory. Prokurátor zopakoval, že nebolo preukázané, že by obžalovaný svojím konaním naplnil skutkovú podstatu zločinu obchodovania s ľuďmi.

III.

6. Podľa sťažovateľky napadnuté rozhodnutia porušili jej základné práva z dôvodu, že vo vyšetrovaní trestného činu a následne v konaní pred všeobecnými súdmi bol nesprávne zistený skutkový stav, čoho dôsledkom bola aj nesprávna kvalifikácia skutku a nepriznanie náhrady škody v trestnom konaní. Podľa sťažovateľky ku koristeniu z prostitúcie došlo v dôsledku zneužitia jej zraniteľného postavenia. Podľa sťažovateľky chyba súdu spočíva predovšetkým v rovine nesprávnej kvalifikácie skutku, za ktorý bol odsúdený potrestaný. Sťažovateľka ďalej tvrdí, že nebola orgánmi činnými v trestnom konaní poučená spôsobom zodpovedajúcim jej rozumovým schopnostiam a psychickému rozpoloženiu, nebol jej ustanovený právny zástupca, a preto si svoj nárok na náhradu škody neuplatnila včas, čo viedlo k tomu, že jej nárok na náhradu škody nebol priznaný.

IV.

7. Pokiaľ ide o základné právo na súdnu ochranu podľa 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, treba uviesť, že ich súčasťou nie je právo, aby na základe trestného oznámenia bol orgán prokuratúry povinný začať trestné stíhanie či podať obžalobu voči označeným osobám (I. ÚS 126/06, II. ÚS 526/2013, III. ÚS 16/06, IV. ÚS 17/09). Ani z čl. 6 dohovoru nevyplýva právo na začatie a vedenie trestného stíhania proti tretej osobe alebo právo na jej odsúdenie v trestnom konaní (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Dziedzic proti Poľsku č. 50428/99 z 25. 11. 2003, bod 6; rozsudok vo veci Helmers v. Švédsko č. 11826/85 z 29. 10. 1991, bod 29; rozsudok vo veci Kusmierek v. Poľsko č. 10675/02 z 21. 9. 2004, bod 48). Zo základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyplýva iba právo, aby sa orgány činné v trestnom konaní trestným oznámením zaoberali zákonným spôsobom (III. ÚS 261/05, II. ÚS 180/09). V okolnostiach veci sťažovateľky nemožno dospieť k záveru, že by sa orgány činné v trestnom konaní a súdy jej vecou nezaoberali. Bolo vedené vyšetrovanie, ktoré viedlo k zisteniu, obvineniu a právoplatnému odsúdeniu páchatel'a.

8. Čo sa týka základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, treba uviesť, že zlyhanie štátu pri vyšetrovaní niektorých trestných činov môže viesť k ich porušeniu, no trestnoprávna ochrana sa vyžaduje len veľmi výnimočne. Pozitívny záväzok štátu viesť účinné vyšetrovanie sa podľa Európskeho súdu pre ľudské práva vzťahuje len na veľmi závažné zásahy do samotnej podstaty týchto práv (rozsudok vo veci X a Y proti Holandsku č. 8978/80 z 26. 3. 1985, rozsudok vo veci Söderman proti Švédsku č. 5786/08 z 12. 11. 2013). Takými sú predovšetkým vážne zásahy do fyzickej či – psychickej integrity, ako sú napríklad prípady domáceho násillia (rozhodnutie vo veci M. T. a S. T. proti Slovensku č. 59968/07 z 29. 5. 2012, body 58 a 64), sexuálneho násillia (pohlavné zneužívanie či znásillenie, pozri napr. rozsudok vo veci X a Y proti Holandsku č. 8978/80 z 26. 3. 1985, bod 27), či fyzického násillia voči skupinám vyžadujúcim špeciálnu ochranu, ako sú napr. deti (rozsudok vo veci Remetin proti Chorvátsku č. 29525/10 z 11. 12. 2012, bod 91).

9. Bez ohľadu na závažnosť zásahu do práv sťažovateľky však nemožno dospieť k záveru, že by priebeh prípravného konania a následné konanie pred súdmi bolo možné považovať za zlyhanie štátu pri vyšetrovaní trestného činu, ktorého obeťou bola sťažovateľka. Treba zopakovať, že vyšetrovanie viedlo k zisteniu, obvineniu a právoplatnému odsúdeniu páchatel'a. To platí osobitne s ohľadom na to, že ústavný súd nemá v zásade oprávnenie preskúmať, či v prípravnom konaní bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu vyšetrovací orgán vyvodil. Do právomoci ústavného súdu nepatrí ani otázka, či skutok, ktorý je predmetom trestného stíhania a o ktorom s konečnou platnosťou koná a rozhodne všeobecný súd, bol správne právne kvalifikovaný.

10. K tomu však možno uviesť, že posúdenie konania odsúdeného záviselo od posúdenia rozdielu medzi trestným činom kupliarstva na strane jednej a trestným činom obchodovania s ľuďmi na strane druhej. Objektívna stránka trestného činu kupliarstva spočíva v dvoch rozdielnych spôsoboch konania: (i) páchatel' iného zjedná, pohne, zvedie, využije, získa alebo ponúkne na vykonávanie prostitúcie alebo (ii) páchatel' koristí z prostitúcie vykonávanej iným alebo umožní jej vykonávanie. Naproti tomu, či skôr tesne vedľa toho, objektívnou stránkou trestného činu obchodovania s ľuďmi tak, ako ho tvrdila sťažovateľka, malo byť to, že páchatel'

ju ako inak zraniteľnú osobu zlákal na prostitúciu. V priebehu vyšetrovania k osobe sťažovateľky vyplynuli viaceré skutočnosti, z ktorých súdy a predovšetkým orgány činné v trestnom konaní nedospeli k tomu, že by bola naplnená táto osobitá podmienka objektívnej stránky trestného činu obchodovania s ľuďmi. V nenaplnení tohto osobitného definičného znaku podobne konštruovanej skutkovej podstaty však nemožno vidieť zlyhanie štátu pri vyšetrovaní trestného činu, ktorého obeťou bola sťažovateľka.

11. Vo vzťahu k náhrade škody spôsobenej trestným činom treba uviesť, že sťažovateľka si do skončenia vyšetrovania nárok na náhradu škody neuplatnila. Keďže si nárok uplatnila až po podaní obžaloby, nebolo jej možné náhradu škody priznať ani ju s nárokom na náhradu škody odkázať na občianske súdne konanie. Tento záver napadnutého rozhodnutia krajského súdu je výsledkom aplikácie § 46 ods. 3 Trestného poriadku. Čo sa týka tvrdení sťažovateľky o tom, že v súvislosti s nárokom na náhradu škody nebola orgánmi činnými v trestnom konaní riadne poučená, a preto si ho nemohlo uplatniť, treba uviesť, že tieto tvrdenia sťažovateľky nie sú z obsahu jej ústavnej sťažnosti žiadnym spôsobom osvedčené. V konečnom dôsledku však sťažovateľke ani teraz nič nebráni v tom, aby si svoj nárok voči odsúdenému páchatelovi uplatnila žalobou v civilnom spore, a tak od neho dosiahla náhradu škody. Pre určenie náhrady škody nie je podstatné, akým trestným činom bola škoda spôsobená, ale v čom škoda sťažovateľky spočíva. Preto nie je dôvodná ani inak bližšie nezdôvodnená námietka, ktorá sa týka porušenia práva podľa čl. 13 dohovoru.

12. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyplýva porušenie jej práv, preto bola ústavná sťažnosť ako zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2021

Robert Šorl
predseda senátu